

UCHWAŁA NR .....
RADY MIASTA BIELSK PODLASKI
z dnia .....

**w sprawie uchwalenia Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów
Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2017**

Na podstawie art. 18 ust. 2 pkt 15 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446, poz. 1579) w zw. z art. 4¹ ust. 2 i 5 ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487) oraz art. 10 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. 2016 poz. 224, poz. 437) Rada Miasta Bielsk Podlaski uchwala, co następuje:

§ 1. Uchwala się Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii na rok 2017, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.

§ 2. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Miasta Bielsk Podlaski.

§ 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

Załącznik do Uchwały Nr ...../2016
Rady Miasta Bielsk Podlaski
z dnia .....

**MIEJSKI PROGRAM PROFILAKTYKI
I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH
ORAZ
PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII
NA ROK 2017**

I. WSTĘP

Alkoholizm oraz narkomania należą do poważnych problemów społecznych. Zjawiska te powodują szkody we wszystkich sferach życia człowieka, mając istotny wpływ zarówno na poczucie bezpieczeństwa społecznego, jak również na ogólny stan zdrowia, zdolność do konkurencji na coraz bardziej wymagającym rynku pracy oraz relacje rodzinne i międzyludzkie. Popadaniu w uzależnienia sprzyjają powszechność i dostępność środków psychoaktywnych, nieprawidłowe wzorce rodzinne, panująca moda na ich zażywanie oraz fakt, że alkohol i narkotyki często są traktowane jako ucieczka od codzienności, środek obrony przed trudnościami, sposób na rozładowanie stresu i konfliktów oraz poszukiwanie nowych wrażeń i doznań. Skuteczna realizacja polityki przeciwdziałania uzależnieniom możliwa jest dzięki współpracy wszystkich środowisk, które mogą mieć kontakt z problemem alkoholizmu i narkomanii.

Zadania z zakresu ochrony zdrowia nakłada na gminy art. 7 ustawy o samorządzie gminnym, a zadania własne w zakresie przeciwdziałania alkoholizmowi wynikają z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487 z późn. zm.). W szczególności zadania te obejmują:

- 1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych od alkoholu;
- 2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy alkoholowe, pomocy psychospołecznej i prawnej, a w szczególności ochrony przed przemocą w rodzinie;
- 3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej i edukacyjnej w zakresie rozwiązywania problemów alkoholowych i przeciwdziałania narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie pozalekcyjnych zajęć sportowych, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;
- 4) wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych, służącej rozwiązywaniu problemów alkoholowych;
- 5) podejmowanie interwencji w związku z naruszeniem przepisów określonych w art. 13¹ i 15 ustawy oraz występowanie przed sądem w charakterze oskarżyciela publicznego;
- 6) wspieranie zatrudnienia socjalnego poprzez organizowanie i finansowanie centrów integracji społecznej.

Zadania własne gminy w obszarze profilaktyki i terapii narkomanii określone są w art. 10 ust. 1 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r. poz. 224 z późn. zm.) i obejmują w szczególności:

1) zwiększanie dostępności pomocy terapeutycznej i rehabilitacyjnej dla osób uzależnionych i osób zagrożonych uzależnieniem;

2) udzielanie rodzinom, w których występują problemy narkomanii, pomocy psychospołecznej i prawnej;

3) prowadzenie profilaktycznej działalności informacyjnej, edukacyjnej oraz szkoleniowej w zakresie rozwiązywania problemów narkomanii, w szczególności dla dzieci i młodzieży, w tym prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych dla uczniów, a także działań na rzecz dożywiania dzieci uczestniczących w pozalekcyjnych programach opiekuńczo-wychowawczych i socjoterapeutycznych;

4) wspomaganie działań instytucji, organizacji pozarządowych i osób fizycznych, służących rozwiązywaniu problemów narkomanii;

5) pomoc społeczną osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ze środowiskiem lokalnym tych osób z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego.

Zadania realizowane są w formie gminnego programu przeciwdziałania narkomanii przy uwzględnieniu celów operacyjnych dotyczących przeciwdziałania narkomanii, określonych w Narodowym Programie Zdrowia na lata 2016 – 2020.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii określa miejską strategię w zakresie profilaktyki i minimalizowania szkód społecznych i zdrowotnych wynikających z używania alkoholu i narkotyków. Działania zawarte w programie dostosowane są do lokalnych potrzeb, zasobów instytucjonalnych i osobowych. Budowanie spójnej strategii przeciwdziałania problemom uzależnień pozwala w sposób kompleksowy spojrzeć na problemy związane z uzależnieniem od napojów alkoholowych, eksperymentowaniem ze środkami psychoaktywnymi oraz problem przemocy związanej z uzależnieniami.

Miejski Program Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii Miasta Bielsk Podlaski opracowany został zgodnie z Rozporządzeniem Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz. U. z 2016 r., poz. 1492). Przy opracowaniu programu uwzględniono również wskazówki zawarte w Rekomendacji Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych na rok 2017.

II. PODSTAWY PRAWNE

Obowiązek uchwalenia niniejszego programu wynika z art. 4¹ ustawy z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości i przeciwdziałaniu alkoholizmowi (Dz. U. z 2016 r. poz. 487 z późn. zm.) oraz z art. 10 ust. 2-3 ustawy z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu narkomanii (Dz. U. z 2016 r. poz. 224 z późn. zm.).

Do zadań ujętych w programie zastosowanie mają również następujące akty prawne:

1. Ustawa z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2016 r. poz. 1817 z późn. zm.),
2. Ustawa z dnia 15 kwietnia 2011 r. o działalności leczniczej (Dz. U. z 2016 r. poz. 1638 z późn. zm.),
3. Ustawa z dnia 29 sierpnia 2009 r. o finansach publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1870 z późn. zm.),
4. Ustawa z dnia 29 stycznia 2004 r. Prawo zamówień publicznych (Dz. U. z 2015 r. poz. 2164 z późn. zm.),
5. Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2016 r. poz. 446 z późn. zm.),
6. Ustawa z dnia 27 sierpnia 2004 r. o świadczeniach opieki zdrowotnej finansowanych ze środków publicznych (Dz. U. z 2016 r. poz. 1793 z późn. zm.),
7. Ustawa z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz. U. z 2016 r. poz. 930 z późn. zm.),
8. Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (Dz. U. z 2015 r. poz. 1390),
9. Ustawa z dnia 19 sierpnia 1994 r. o ochronie zdrowia psychicznego (Dz. U. z 2016 r. poz. 546 z późn. zm.),
10. Rozporządzenie Rady Ministrów z dnia 4 sierpnia 2016 r. w sprawie Narodowego Programu Zdrowia na lata 2016-2020 (Dz. U. z 2016 r., poz. 1492).

III. DIAGNOZA PROBLEMU UZALEŻNIEŃ W MIEŚCIE BIELSK PODLASKI

1. Diagnoza problemów alkoholowych i przemocy w mieście Bielsk Podlaski

1.1. Dostępność napojów alkoholowych w Bielsku Podlaskim

Tabela 1. Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych na terenie Miasta Bielsk Podlaski

Rok	Liczba punktów sprzedaży napojów alkoholowych		
	ogółem	sklepy	lokale gastronomiczne
2014 (stan na 31.10.2014r.)	79	51	28
2015 (stan na 31.10.2015r.)	78	50	28
2016 (stan na 31.10.2016r.)	76	49	27

Źródło: Urząd Miasta Bielsk Podlaski

Od roku 2014 nastąpił nieznaczny spadek ogólnej liczby punktów sprzedaży detalicznej oraz spadek liczby lokali gastronomicznych sprzedających i podających napoje alkoholowe.

Tabela 2. Liczba wydanych zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych w poszczególnych kategoriach alkoholu

Kategoria	Rok (ilość punktów)		
	2014 (stan na 31.10.2014)	2015 (stan na 31.10.2015)	2016 (stan na 31.10.2016)
do 4,5 % zawartości alkoholu oraz na piwo	11	14	15
powyżej 4,5 % do 18 % zawartości alkoholu (z wyj. piwa)	9	11	12
powyżej 18 % zawartości alkoholu	10	11	10
Łącznie	30	36	37

Źródło: Urząd Miasta Bielsk Podlaski

1.2. Spożywanie alkoholu wśród dzieci i młodzieży według badań ankietowych przeprowadzonych w ramach Diagnostyki Lokalnych Zagrożeń Społecznych Miasta Bielsk Podlaski w 2015 r.

Alkohol jest najbardziej rozpowszechnioną używką w środowisku młodych ludzi, co potwierdzają prowadzone sondaże. Średni wiek pierwszego kontaktu z alkoholem wynosił dla poszczególnych grup wiekowych: 8 lat – uczniowie szkół podstawowych, 13 lat – gimnazjaliści, 13 lat – uczniowie szkoły ponadgimnazjalnej. Jeżeli chodzi o zróżnicowanie między płciami w kwestii spożywania alkoholu, w gimnazjum alkohol piło 55,8% badanych chłopców i 51,6% badanych dziewczyn. W szkole ponadgimnazjalnej do picia alkoholu przynajmniej raz w życiu, przyznało się 73,8% badanych uczennic oraz 87,4% badanych chłopców, co stanowi duży odsetek młodych ludzi mających kontakt z alkoholem. Według badania ESPAD¹ z 2015 roku kiedykolwiek w życiu piło alkohol 84,1% gimnazjalistów oraz 83,3% gimnazjalistek, a także 95,6% uczniów oraz 96% uczennic szkoły ponadgimnazjalnej. Poniższa tabela przedstawia rozkład odpowiedzi uczniów Bielska Podlaskiego na pytanie o spożywanie kiedykolwiek przez nich napojów alkoholowych (wyniki dotyczą roku 2011 i 2015).

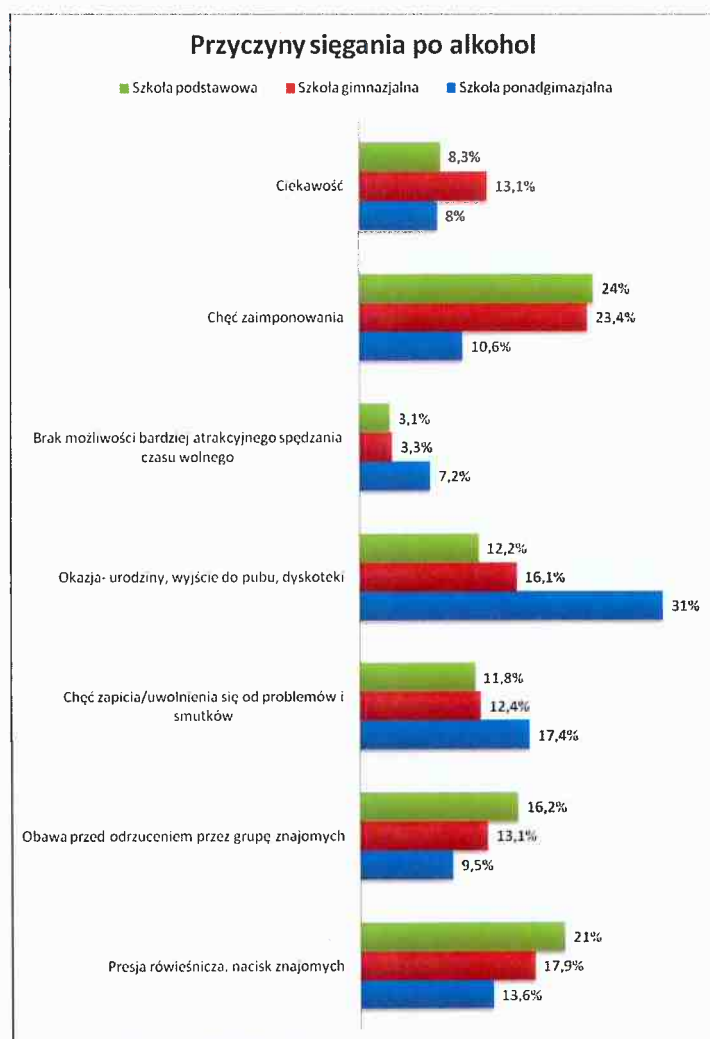
Tabela.3. Spożywanie napojów alkoholowych przez młodych mieszkańców w Mieście Bielski Podlaski

Czy spożywałeś kiedykolwiek alkohol?	Szkoła Podstawowa		Gimnazjum		Szkoła Ponadgimnazjalna	
	2011	2015	2011	2015	2011	2015
Tak	57%	11,5 %	87%	53,5 %	93%	82,9 %
Nie	43%	88,5 %	13%	46,5 %	7%	11,1 %

Przyczyny sięgania po alkohol mogą być różne, od społecznych i towarzyskich, po próbę radzenia sobie z trudnymi sytuacjami. Otrzymane rezultaty przedstawiono na wykresie. Każdy badany mógł zaznaczyć kilka odpowiedzi. Poniższe zestawienie pokazuje, iż jako najczęstszą przyczynę spożywania alkoholu, uczniowie szkoły podstawowej podawali chęć zaimponowania, natomiast uczniowie ze starszych grup wiekowych wskazywali na okazje towarzyskie.

¹ (ESPAD) audytoryjne badania ankietowe na próbie reprezentatywnej uczniów klas trzecich szkół gimnazjalnych (wiek: 15-16 lat) oraz klas drugich szkół ponadgimnazjalnych (wiek: 17-18 lat) naszego kraju. Badania ESPAD podjęto w 1995 r. z inicjatywy Co-operation Group to Combat Drug Abuse and Illicit Trafficking in Drugs (Pompidou Group) działającej przy Radzie Europy. Celem badania był przede wszystkim pomiar natężenia zjawiska używania przez młodzież substancji psychoaktywnych, ale także ocena czynników wpływających na rozpowszechnienie, ułokowanych zarówno po stronie popytu na substancje, jak i ich podaży.

Tabela.4. Przyczyny sięgania po alkohol przez młodzież

Badani uczniowie szkół gimnazjalnych oraz ponadgimnazjalnych najczęściej spożywali alkohol po raz pierwszy na wakacjach, w domu i w czasie wolnym. Szczegółowe zestawienie wyników znajduje się w tabeli. Procent odnosi się do uczniów, którzy deklarowali wcześniej spożycie alkoholu.

Tabela.5. Okoliczności pierwszego spożycia alkoholu

W jakiej sytuacji po raz pierwszy miałeś kontakt z alkoholem?	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
W szkole	-	-	1,9%
W czasie wolnym	-	22,2%	30,1%
Na dyskotecę/w pubie	-	7,4%	15,5%
Na wakacjach	22,2%	35,2%	36%
W domu	55,6%	22,2%	13,7%
W innej sytuacji	22,2%	13%	6,8%

Picie alkoholu po raz pierwszy w czasie wakacji zadeklarowało 22,2% uczniów szkoły podstawowej, 35,2% gimnazjalistów oraz 36% uczniów szkoły ponadgimnazjalnej, którzy mieli kontakt z alkoholem. 22,2% gimnazjalistów oraz 30,1% uczniów szkoły

ponadgimnazjalnej spożyło pierwszy raz w życiu alkohol w czasie wolnym. W grupie badanych młodych mieszkańców Bielska Podlaskiego, swój pierwszy kontakt z alkoholem w domu miało 55,6% uczniów szkoły podstawowej, 22,2% uczniów szkół gimnazjalnych oraz 13,7% uczniów szkół ponadgimnazjalnych, którzy deklarowali wcześniej spożycie alkoholu.

Z przeprowadzonej w 2015 roku diagnozy wynika, iż **7,9% gimnazjalistów oraz 35,7% uczniów szkoły ponadgimnazjalnej Bielska Podlaskiego przynajmniej raz w życiu upiło się, tracąc kontrolę nad własnym zachowaniem** (procenty dotyczą wszystkich badanych uczniów, a nie tylko tych, którzy deklarowali wcześniej kontakt z alkoholem). Z badania przeprowadzonego w 2011 roku w Bielsku Podlaskim, wynika, iż upiło się chociaż raz 48% gimnazjalistów oraz 30 % uczniów szkół ponadgimnazjalnych. Z wyników badań ESPAD 2015 roku wynika, iż do picia napojów alkoholowych kiedykolwiek w życiu przyznało się 83,8% gimnazjalistów oraz 95,8% uczniów szkoły ponadgimnazjalnej, zaś do silnego upicia się chociaż raz w życiu przyznało się 36,9% gimnazjalistów oraz 64,4% uczniów szkoły ponadgimnazjalnej. Wyniki uzyskane w badaniu bielskiej młodzieży wskazują na niższy odsetek uczniów, którzy posiadali tego typu doświadczenia w stosunku do wyników badań ogólnopolskich.

1.3. Przestępczość związana z nadużywaniem alkoholu według danych Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim

Tabela.6. Naruszanie prawa i porządku publicznego

	Lata		
	2014 (stan na 31.10.2014r.)	2015 (stan na 31.10.2015r.)	2016 (stan na 31.10.2016r.)
Ilość osób zatrzymanych do wytrzeźwienia	132	92	34
Interwencje domowe	269	250	230
Przestępstwa kryminalne	83	27	185
Przestępstwa popełnione przez osoby nieletnie	5	0	1
Kierowanie pojazdami pod wpływem alkoholu	57	47	117

Źródło: Komenda Powiatowa Policji w Bielsku Podlaskim

Powyższa tabela wskazuje, że od 2014 r. nastąpił znaczny spadek ilości osób zatrzymanych do wytrzeźwienia. Ilość interwencji domowych utrzymuje się na podobnym poziomie. Natomiast zauważa się znaczny wzrost kierowania pojazdami pod wpływem alkoholu.

1.4. Działania terapeutyczne oraz pomoc społeczna świadczona osobom z problemem alkoholowym

Tabela. 7. Liczba osób objętych pomocą Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu oraz Dziennego Oddziału Terapii Uzależnienia od Alkoholu z terenu Miasta Bielsk Podlaski

	Lata		
	2014 (stan na dzień 31.10.2014 r.)	2015 (stan na dzień 31.10.2015 r.)	2016 (stan na dzień 31.10.2016 r.)
Ilość osób przyjętych w Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu	285	511	438
Ilość porad udzielonych osobom uzależnionym i współuzależnionym	1258	824	774
Ilość osób uczestniczących w terapii w Dziennym Oddziale Terapii Uzależnienia od Alkoholu	42	30	32

Źródło: Samodzielny Publiczny Zakład Opieki Zdrowotnej Poradnia Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Bielsku Podlaskim

Tabela. 8. Liczba rodzin objętych pomocą Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej

	Lata		
	2014 (stan na dzień 31.10.2014 r.)	2015 (stan na dzień 31.10.2015 r.)	2016 (stan na dzień 31.10.2016 r.)
Ilość rodzin korzystających z pomocy materialnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej	955	914	872
Ilość rodzin korzystających z pomocy materialnej Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w związku z uzależnieniem od alkoholu	60	69	50

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim

Od 2014 roku odnotowuje się tendencję spadkową ilości rodzin korzystających z pomocy Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej, natomiast od 2015 roku spadła również ilość rodzin korzystających z pomocy materialnej w związku z uzależnieniem od alkoholu.

1.5. Działalność Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych

Tabela.9. Dane liczbowe dotyczące postępowań prowadzonych przez MKRPA w Bielsku Podlaskim

	2014 (stan na 30.11.2014 r.)	2015 (stan na 20.11.2015 r.)	2016 (stan na 20.11.2016 r.)
Liczba nowych wniosków, które wpłynęły do MKRPA	61	60	39
Liczba wniosków	30	40	23

skierowanych do sądu			
Liczba przeprowadzonych badań biegłych sądowych w przedmiocie uzależnienia od alkoholu	12	10	7
Liczba spraw umorzonych	28	32	22
Ilość skontrolowanych punktów w zakresie przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych	24	35	23

1.6. Diagnoza dotycząca problemu przemocy w rodzinie

Zjawisko przemocy w nierozłączny sposób wiąże się z problemem alkoholowym występującym w rodzinach. Według danych statystycznych Policji większość sprawców fizycznego lub psychicznego znęcania się nad członkami rodziny działa pod wpływem alkoholu.

1.6.1. Realizacja procedury „Niebieskiej Karty”

W roku 2016 w okresie od stycznia do października do Przewodniczącego Zespołu Interdyscyplinarnego (ZI) wpłynęło łącznie 84 formularze „Niebieska Karta A”, w tym 64 wszczynające procedurę, tj.:

- 59 z Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim,
- 5 z Miejskiego Ośrodka Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim.

Powołano w celu rozpoznania sytuacji 64 grup roboczych. Realizując procedurę „Niebieska Karta” z 58 osobami, co do których istniało podejrzenie, że są dotknięte przemocą w rodzinie przeprowadzono rozmowę, dokonując analizy sytuacji rodziny. Osoby te zostały poinformowane, że znęcanie fizyczne i psychiczne jest przestępstwem. Sprawcom przemocy przedstawiono aspekty odpowiedzialności karnej grożącej za ww. czyny.

Na posiedzenie grup roboczych wezwano 59 osób, wobec których istniało podejrzenie, że są sprawcami przemocy. Na wezwanie Przewodniczącego stawilo się 27 osób. Przeprowadzono z nimi rozmowy, pouczone o skutkach prawnych stosowania

przemocy w rodzinie. W pięciu przypadkach ZI wystąpił do Sądu Rodzinnego w Bielsku Podlaskim III Wydział Rodzinny i Nieletnich z wnioskiem o wgląd w sytuację rodziny. W jednej sprawie orzeczono ograniczenie władzy rodzicielskiej poprzez nadzór kuratora. W jednym przypadku złożono wniosek do Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych w Bielsku Podlaskim oraz złożono jedno zawiadomienie o podejrzeniu stosowania przemocy.

Poniższe dane wskazują na rosnącą liczbę wszczynania procedury „Niebieska Karta”. Wskazywać to może na większą świadomość i zaradność osób doświadczających przemocy w rodzinie, jak również na wzrost ilości przypadków przemocy domowej.

Tabela.10. Liczba wszczynanych procedur Niebieskiej Karty w latach 2014-2016

	2014 <i>(stan na dzień 31.10.2014 r.)</i>	2015 <i>(stan na dzień 31.10.2015 r.)</i>	2016 <i>(stan na dzień 31.10.2016 r.)</i>
Ilość założonych „Niebieskich Kart”	48	58	64

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim

1.6.2. W Punkcie Konsultacyjnym ds. przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie w okresie od lutego do października 2016 r. udzielono 124 konsultacji, z których skorzystały 32 osoby.

Mieszkańcy Bielska Podlaskiego zgłaszali się głównie z problemem przemocy w rodzinie. Zgłaszające się osoby doświadczające przemocy w rodzinie to jednocześnie osoby współuzależnione, z uwagi na problem nadużywania alkoholu przez sprawcę przemocy.

Do punktu zgłosiły się również osoby, które doświadczyły kryzysu osobistego lub rodzinnego. Konsultacje dotyczyły problemu współuzależnienia, jak też syndromu DDA².

2. Diagnoza problemu używania narkotyków przez mieszkańców Miasta Bielsk Podlaski

2.1. Używanie narkotyków przez dorosłych mieszkańców Miasta Bielsk Podlaski na podstawie raportów z badań ankietowych

Z analizy wyników badań przeprowadzonych w 2015 roku w ramach przygotowania raportu „Diagnoza Lokalnych Zagrożeń Społecznych Miasta Bielsk Podlaski” (w badaniu wzięły udział 103 osoby - 56,3% ankietowanych stanowiły kobiety) wynika, iż problem narkotyków wśród dorosłych mieszkańców miasta Bielsk Podlaski jest umiarkowany. Liczba badanych mieszkańców, która próbowała narkotyków jest niższa od wyników analiz ogólnopolskich. W ramach realizowanego badania zapytano respondentów, ile znają osób w swoim otoczeniu, które używają narkotyków. 77,6% badanych kobiet deklaruje, że w ogóle

² DDA - Dorosłe Dzieci Alkoholików

nie zna nikogo, kolejno 13,8% badanych kobiet deklaruje, że zna do 5 osób, a 8,6% kobiet zna ponad 10 osób, które zażywają narkotyki. Jeśli chodzi o badanych mężczyzn – 71,1% przyznaje, że nie zna nikogo, 17,8% badanych mężczyzn deklaruje, że zna do 5 osób. 11,1% respondentów zna ponad 10 osób zażywających narkotyki. Całościowe zestawienie odpowiedzi respondentów przedstawia poniższy wykres:

Wykres.1. Znajomość osób w otoczeniu respondentów, które zażywają narkotyki

W badaniu zapytano również, czy respondenci wiedzą, gdzie i u kogo można kupić narkotyki. Zdecydowana większość badanych mieszkańców Bielska Podlaskiego nie posiada takiej wiedzy (90,3%). Do zażycia narkotyku przyznało się siedmiu badanych mieszkańców Bielska Podlaskiego. Trzeba wyraźnie podkreślić, że przyznanie się do używania narkotyków (lub nawet jednorazowej próby) jest w istocie przyznaniem się do czynu karalnego w Polsce. Ponadto zażywanie narkotyków nie jest czymś powszechnie akceptowanym, dlatego można by spodziewać się raczej niewielkiego odsetka odpowiedzi twierdzących.

2.2 Używanie narkotyków przez młodzież na podstawie raportów z badań ankietowych

W ramach ww. diagnozy zagrożeń społecznych Miasta Bielsk Podlaski w 2015 roku przeprowadzono badania ankietowe „**Dzieci i młodzież a substancje psychoaktywne**”. W przeprowadzonym badaniu wzięło udział 356 uczniów. W szkołach podstawowych przebadano 113 uczniów (56 dziewczynek i 57 chłopców), w szkołach gimnazjalnych 114 uczniów (62 dziewczyny i 52 chłopców), a w szkołach ponadgimnazjalnych 129 uczniów (42 dziewczyny i 87 chłopców). Średnia wieku w szkołach podstawowych wyniosła 12 lat, w gimnazjach – 15 lat, zaś w szkołach ponadgimnazjalnych – 17 lat. Ankieta składała się z 60 pytań zamkniętych. Uczniowie szkół podstawowych wypełniali krótsze ankiety (50 pytań zamkniętych).

Poniższa tabela ilustruje nasilenie używania narkotyków i dopalaczy w poszczególnych grupach wiekowych w Bielsku Podlaskim według badania przeprowadzonego w 2011 i 2015 roku:

Tab.11. Wyniki odpowiedzi na pytanie: „Czy kiedykolwiek miałeś kontakt z jakimiś środkami odurzającymi?”

Problem społeczny	Gimnazja			Szkoły Ponadgimnazjalne	
	2011	2015		2011	2015
Używanie narkotyków	35%	7%		9%	23,3%
Używanie dopalaczy	-	0,9%		-	7%

Tab.12. Używanie różnych rodzajów substancji psychoaktywnych przez uczniów

Substancja	Wyniki badań ESPAD gimnazja	Wyniki badań Bielsk Podlaski gimnazja	Wyniki badań Bielsk Podlaski - szkoły ponadgimn.	Wyniki badań ESPAD szkoły ponadgimnazjalne
Marihuana lub jej pochodne	2011 r. - 24,3% 2015 r. - 20,6%	2011 r. - 8% 2015 r. - 5,4%	2011 r. - 5% 2015 r. - 21,7%	2011 r. - 37,3% 2015 r. - 37,9%
Amfetamina	2011 r. - 4,6 % 2015 r. - 4,7 %	2011 r. - 7% 2015 r. - 0%	2011 r. - 0 % 2015 r. - 3,20 %	2011 r. - 8,3% 2015 r. - 6,1 %
LSD	2011 r. - 3,3% 2015 r. - 4,8%	2011 r. - 0% 2015 r. - 0%	2011 r. - 0% 2015 r. - 0,4%	2011 r. - 3,9% 2015 r. - 4,3%
Ecstasy	2011 r. - 5% 2015 r. - 3,4%	2011 r. - 0% 2015 r. - 0,9%	2011 r. - 0 % 2015 r. - 1,6%	2011 r. - 5% 2015 r. - 2,8%
Środki nasenne	2011 r. - 15,5% 2015 r. - 22,9%	2011 r. - 7% 2015 r. - 0%	2011 r. - 0 % 2015 r. - 1,6%	2011 r. - 16,8% 2015 r. - 24,6%
Tabletki + alkohol	2011 r. - 2,7% 2015 r. - 6,6%	2011 r. - 0% 2015 r. - 0%	2011 r. - 0% 2015 r.-0,8%	2011 r. - 7,5% 2015 r. - 8,5%
Substancje wziewne	2011 r. - 11% 2015 r. - 11,1%	2011 r. - 8,7% 2015 r. - 0%	2011 r. - 3% 2015 r. - 0,8%	2011 r. - 5,6% 2015 r. - 7,7%
Sterydy anaboliczne	2011 r. - 2,4% 2015 r. - 2,2%	2011 r. - 0% 2015 r. - 0%	2011 r. - 0% 2015 r. - 2,40%	2011 r. - 3,2% 2015 r. - 0,7%
Grzyby halucynogenne	2011 r. - 3,1% 2015 r. - 2,2%	2011 r. - 0% 2015 r. - 0%	2011 r. - 0% 2015 r. - 0,8%	2011 r. - 3,5% 2015 r. - 1,5%
Kokaina	2011 r. - 3,3% 2015 r. - 3,8%	2011 r. - 1% 2015 r. - 0%	2011 r. - 0% 2015 r. - 2,4%	2011 r. - 3,9% 2015 r. - 3,6%

Tab. 13 .Wiedza na temat miejsc, w których można kupić narkotyki

Gdzie, według Ciebie, najłatwiej można kupić narkotyki?	Szkoła Podstawowa		Gimnazjum		Szkoła Ponadgimnazjalna	
	2011	2015	2011	2015	2011	2015
Na podwórku	8%	15,4%	10%	26,3%	3%	14,4%
Na dyskotecę	29%	14%	10%	7,8%	22%	12,4%
W szkole	5%	5,9%	3%	1,6%	14%	6,5%
Można zamówić przez telefon	-	7,4%	-	3,9%	-	5,2%
Można zamówić przez Internet	-	18,3%	-	9,3%	-	11,8%
Nie wiem	62%	39%	70%	51,1%	46%	49,7%

Tab. 14. Okoliczności pierwszego kontaktu z narkotykami. Liczebności dotyczą uczniów, którzy deklarowali wcześniej kontakt z narkotykami

Gdzie po raz pierwszy użyłeś narkotyku?	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Szkoła	-	10,3%
Dyskoteka/pub	-	3,4%
Wakacje	50%	31%
Czas wolny/po lekcjach	33,3%	51,7%
Dom	16,7%	-
Inna sytuacja	-	3,4%

Tab. 15. Dostępność dopalaczy w środowisku dzieci i młodzieży w Bielsku Podlaskim

Czy uważasz, że w Twoim środowisku kupić dopalacze jest?	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Bardzo trudno	27,4%	16,7%	13,2%
Raczej trudno	17,7%	9,6%	16,3%
Trudno, ale jak się zna odpowiednie osoby to można	19,5%	23,7%	14,7%
Raczej łatwo	3,5%	9,6%	14,7%
Bardzo łatwo	1,8%	7,9%	10,1%
Trudno powiedzieć	30,1%	32,5%	31%

Z otrzymanych rezultatów wynika, że wraz z wiekiem rośnie odsetek osób sięgających po wybrane rodzaje substancji psychoaktywnych. Z analizy wyników ankiet wynika również, iż najbardziej sprzyjające okoliczności do kontaktu z substancjami psychoaktywnymi stwarza czas wolny oraz wakacje, dlatego też dzieci i młodzież w tym okresie powinny zostać otoczone szczególną uwagą opiekunów i uświadamiane w kwestii niebezpieczeństw, jakie wiążą się ze spożywaniem alkoholu, narkotyków i paleniem papierosów.

W 2011 i 2015 roku przeprowadzono również badania ankietowe młodzieży gimnazjalnej w ramach realizowanych programów „Przeciw narkotykom - ku afirmacji życia”, „Nie daj się oszukać - dopalacze to też narkotyki”, „Odmów- nie bierz”. Badanej młodzieży zadano następujące pytania:

Tab.16. Czy w okresie ostatnich trzech miesięcy zażywałeś narkotyki lub inne środki odurzające?

Klasy II <i>(Ilość badanych osób w 2015 roku - 188, w tym 87 dziewcząt, 101 chłopców, ilość badanych osób w 2011 – 211, tym 100 dziewcząt, 111 chłopców)</i>						
	Dziewczęta		Chłopcy		Razem	
	2012	2015	2012	2015	2012	2015
Tak	13,0%	2,3%	9,0%	1,98%	10,9%	2,13%
Klasy III <i>(Ilość badanych osób w 2015 roku - 168, w tym 92 dziewczęta, 76 chłopców, ilość badanych osób w 2011 – 212, tym 103 dziewczęta, 109 chłopców)</i>						
	Dziewczęta		Chłopcy		Razem	
	2012	2015	2012	2015	2012	2015
Tak	11,7%	15,22%	11,9%	13,16%	11,8%	14,29%

Tab.17. Czy w tym okresie byłeś częstowany, namawiany do brania narkotyków lub innych środków zmieniających świadomość na terenie szkoły?

Klasy II <i>(Ilość badanych osób w 2015 roku - 188, w tym 87 dziewcząt, 101 chłopców, ilość badanych osób w 2011 – 211, tym 100 dziewcząt, 111 chłopców)</i>						
	Dziewczęta		Chłopcy		Razem	
	2012	2015	2012	2015	2012	2015
Tak	2,0%	0,0%	3,6%	3,96%	2,8%	2,13%
Klasy III <i>(Ilość badanych osób w 2015 roku - 168, w tym 92 dziewczęta, 76 chłopców, ilość badanych osób w 2011 – 212, tym 103 dziewczęta, 109 chłopców)</i>						
	Dziewczęta		Chłopcy		Razem	
	2012	2015	2012	2015	2012	2015
Tak	6,8%	8,70%	3,7%	5,26%	5,2%	7,14%

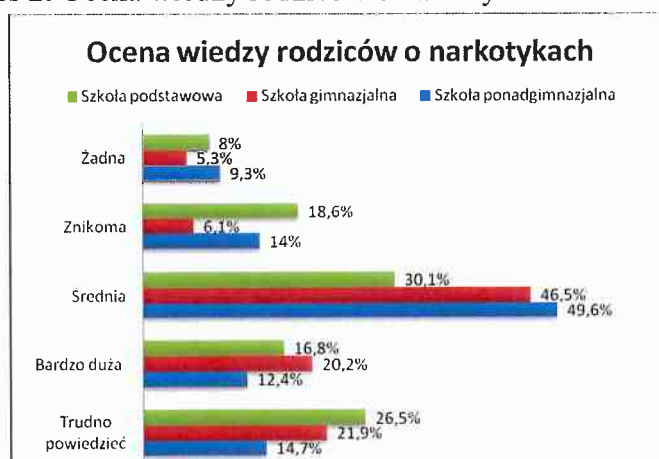
Tab.18. Czy w tym okresie byłeś częstowany, namawiany do brania narkotyków lub innych środków zmieniających świadomość poza terenem szkoły?

Klasy II (Ilość badanych osób w 2015 roku - 188, w tym 87 dziewcząt, 101 chłopców, ilość badanych osób w 2011 – 211, tym 100 dziewcząt, 111 chłopców)						
	Dziewczęta		Chłopcy		Razem	
	2012	2015	2012	2015	2012	2015
Tak	18,0%	11,49%	12,6%	11,88%	15,2%	12,5%

Klasy III (Ilość badanych osób w 2015 roku - 168, w tym 92 dziewczęta, 76 chłopców, ilość badanych osób w 2011 – 212, tym 103 dziewczęta, 109 chłopców)						
	Dziewczęta		Chłopcy		Razem	
	2012	2015	2012	2015	2012	2015
Tak	28,2%	19,57%	17,4%	28,95%	22,6%	23,81%

Wykres 2. Ocena wiedzy rodziców o narkotykach

Jak widać na powyższym wykresie, w przeważającej części młodzi ludzie w szkole gimnazjalnej i szkole ponadgimnazjalnej ocenili wiedzę swoich rodziców o narkotykach jako średnią. Odpowiedziało tak 46,5% gimnazjalistów i prawie połowa uczniów szkoły ponadgimnazjalnej. 26,5% rodziców uczniów szkół podstawowych nie posiada wiedzy na ten temat, a 8% uczniów z tej grupy deklaruje, że ich rodzice nie posiadają żadnej wiedzy o tego rodzaju substancjach. 16,8% uczniów szkół podstawowych, 20,2% gimnazjalistów, 12,4% uczniów szkoły ponadgimnazjalnej ocenia wiedzę rodziców o narkotykach jako bardzo dużą.

65,5% uczniów szkół podstawowych, 70,2% uczniów szkół gimnazjalnych oraz 50,4% uczniów szkoły ponadgimnazjalnej deklaruje, że ich opiekunowie rozmawiali z nimi na temat szkodliwości używania narkotyków. 62,8% uczniów szkół podstawowych, 82,5% uczniów szkół gimnazjalnych oraz 69,8% uczniów szkoły ponadgimnazjalnej uczestniczyło w zajęciach profilaktycznych na temat szkodliwości używania substancji psychoaktywnych (narkotyki, dopalacze, alkohol).

Tab. 19. Postawy rodziców wobec zażywania narkotyków w opinii uczniów

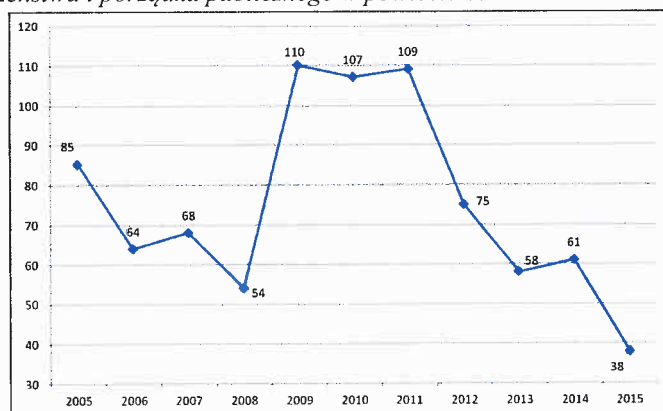
Jak myślisz, jak zareagowałoby Twój rodzice, gdyby dowiedzieli się, że zażywasz narkotyki?	Szkoła Podstawowa	Gimnazjum	Szkoła Ponadgimnazjalna
Ukarali	20,7%	28%	25%
Próbowali pomóc znaleźć przyczynę	54,4%	46,4%	42,1%
Pokrzyczeli i „odpuścili”	1,2%	3,6%	6,3%
Zmartwiliby się	17,5%	19,6%	19,3%
Nic by nie zrobili	0,6%	0,6%	2,1%
Inne	5,6%	1,8%	5,2%

Z powyższej tabeli wynika, iż według uczniów około połowy rodziców szukałoby pomocy specjalistów w przypadku, gdyby dowiedzieli się, iż ich dzieci zażywały narkotyki, natomiast ok. 20 procent ukarałoby dzieci, gdyby dowiedzieli się, iż ich dzieci zażywają narkotyki.

2.3. Przestępczość narkotykowa według danych Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim (tabela.20)

Rok	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Ilość spraw	21	28	19	26	24	26
Ilość podejrzanych/sprawców	23	31	24	29	25	27
Ilość zabezpieczonych narkotyków	401 gram narkotyków	2870 gram narkotyków	94 gramy narkotyków	300,6 gram narkotyków	270,3 gram narkotyków	1054,2 gram narkotyków

Wykres 3. Liczba wszczętych postępowań przygotowawczych dot. przestępczości narkotykowej na terenie pow. bielskiego w latach 2005-2015 (Źródło: „Informacja Komendanta Powiatowego Policji w Bielsku Podlaskim dotycząca stanu bezpieczeństwa i porządku publicznego w powiecie bielskim za 2015 rok”)

2.4. Pomoc społeczna osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych od narkotyków (tabela 21)

Lata	Liczba osób objętych pomocą	Liczba rodzin	Liczba osób w rodzinach	Kwota wydatków na świadczenia
2011	2	2	2	14081,72

2012	2	2	2	13976,54
2013 (stan na dzień 6.09.2013 r.)	2	2	2	10122,12
2014	2	2	2	9785,28
2015	2	2	2	10018,70
2016	1	1	1	6162,90

Źródło: Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej

2.5. Zgłaszalność do instytucji świadczących pomoc w zakresie przeciwdziałania narkomanii

Do **Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu** w Bielsku Podlaskim w latach 2011-2013 zgłosiło się ok. 60 osób w związku z problemem zażywania narkotyków osób zgłaszających się lub członków ich rodzin. W latach 2014-2016 zgłosiły się 2 osoby z terenu Miasta Bielsk Podlaski. Poradnia nie ma zakontraktowanych usług z NFZ dla pacjentów zażywających narkotyki.

W roku 2016 w **Punkcie konsultacyjnym ds. przeciwdziałania uzależnieniom** udzielano konsultacji psychologicznych, konsultacji specjalisty terapii uzależnień i specjalisty ds. przeciwdziałania przemocy.

Z konsultacji psychologicznych skorzystało 16 osób. Zgłaszane trudności dotyczyły m.in.:

- ryzykownego i szkodliwego picia alkoholu;
- eksperymentowania z narkotykami;
- trudności wychowawczych (negatywizm szkolny, izolacja dziecka od grupy rówieśniczej);
- trudności adaptacyjnych w okresie adolescencji (dorastania);
- tendencji i prób samobójczych;
- problematyki współuzależnienia i przemocy;
- trudności przeżywanych w relacji małżeńskiej.

Specjalista terapii uzależnień udzielił 135 konsultacji 35 mieszkańcom Bielska Podlaskiego. Poruszana tematyka dotyczyła:

- problemów alkoholowych rodzin;
- zjawiska przemocy;
- problemów z zażywaniem narkotyków;
- uzależnień od komputera;
- problemów wychowawczych.

2. 6. Wnioski z przeprowadzonej diagnozy problemu narkomanii

Z analizy wyników badań ankietowych przeprowadzonych wśród młodzieży szkolnej wynika, iż spadła w stosunku do 2012 roku ilość przypadków zażywania narkotyków lub innych środków odurzających wśród uczniów klas II gimnazjum (2012 r. - 10,9%, 2015 r. - 2,13 %), jednak wzrosła wśród uczniów klas III (2012 r. - 11,8%, 2015 r. - 14,29%) oraz wśród uczniów szkół ponadgimnazjalnych, szczególnie w zakresie zażywania przetworów konopi. Wśród uczniów klas III gimnazjum wzrósł również odsetek osób częstowanych narkotykami w szkole i poza szkołą. Z przeprowadzonej diagnozy wynika również, iż uczniowie bielskich szkół, jako czas i miejsce pierwszego kontaktu z narkotykami wskazali czas wolny po lekcjach, wakacje. Jako miejsce najłatwiejszej dostępności do narkotyków wskazali podwórko, dyskotekę, Internet. *Należy jednak zauważyć, iż używanie substancji psychoaktywnych wśród badanych młodych mieszkańców Bielska Podlaskiego jest na niższym poziomie w porównaniu do wyników badań ogólnopolskich.*

Badania ankietowe wykazały, iż według dzieci i młodzieży nie wszyscy rodzice posiadają odpowiednią wiedzę na temat substancji psychoaktywnych, a tylko ok. połowa szukałaby pomocy specjalistów dla swoich dzieci.

Z danych Komendy Powiatowej Policji w Bielsku Podlaskim wynika, iż od 2011 roku spada przestępczość narkotykowa, jednak w 2016 roku wzrosła ilość zabezpieczonych narkotyków w stosunku do lat 2013-2015.

Powyższe dane ankietowe wskazują także na funkcjonowanie na terenie miasta dealerów narkotykowych, jak również osób udostępniających substancje psychoaktywne na terenie szkół. W związku z tym należy prowadzić działania zabezpieczające młodzież przed chęcią sięgnięcia po narkotyki, szczególnie w stosunku do uczniów ostatnich klas gimnazjów i uczniów szkół ponadgimnazjalnych. W związku z ujawnianiem się przypadków zażywania substancji psychoaktywnych przez niektórych uczniów oraz wzrostem przypadków zażywania przetworów konopi przez uczniów szkół ponadgimnazjalnych, należy objąć ich działaniami z zakresu profilaktyki selektywnej. Wyniki badań ankietowych wskazują na konieczność organizacji zajęć zmierzających do zagospodarowania czasu wolnego młodzieży. Niezwykle istotne jest edukowanie młodzieży i dorosłych o negatywnych skutkach zażywania uzależniających szkodliwych substancji oraz o miejscach pomocy dla osób zażywających te substancje i ich rodzin. Edukowanie to może mieć formę otwartych wykładów, spotkań, realizacji programów profilaktycznych, ale także formę kampanii społecznych mających na celu uwrażliwienie opinii publicznej na fakt, że problemy związane z paleniem papierosów,

piciem alkoholu, czy też zażywaniem innych substancji psychoaktywnych nie zniknęły z życia młodego człowieka, a są nieodłącznym elementem procesu dorastania przynajmniej dla części z nich.

3. Rekomendowane działania w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom, wynikające z przeprowadzonej diagnozy

Uwzględniając analizę wyników badań ankietowych wśród młodzieży szkolnej i dorosłych mieszkańców miasta Bielsk Podlaski, danych statystycznych instytucji działających na rzecz przeciwdziałania uzależnieniom, sformułowano następujące priorytetowe zadania do realizacji w roku 2017 :

1. Realizacja programów profilaktycznych z zakresu profilaktyki uniwersalnej skierowanych w szczególności do młodzieży gimnazjalnej i ponadgimnazjalnej, opartych na naukowych podstawach lub o potwierdzonej skuteczności, w tym znajdujących się w bazie rekomendowanych programów Krajowego Biura ds. Przeciwdziałania Narkomanii, Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, Instytutu Psychiatrii i Neurologii.
2. Realizacja programów profilaktycznych z zakresu profilaktyki selektywnej, skierowanej do grup osób eksperymentujących z alkoholem i innymi substancjami psychoaktywnymi, w tym z nowymi substancjami, tzw. „dopalaczami”.
3. Organizacja zajęć pozalekcyjnych dla dzieci i młodzieży, w tym zajęć sportowo-rekreacyjnych „Czas wolny ucznia to czas dla sportu”, jako formy kształtowania umiejętności społecznych, współpracy w grupie, alternatywy dla zachowań ryzykownych, zagospodarowania czasu wolnego. Z przeprowadzonej diagnozy problemów społecznych Miasta Bielsk Podlaski w 2015 roku wynika, iż uprawianie sportu należy do jednej z ulubionych form spędzania wolnego czasu przez uczniów. Najczęściej wybieraną przez uczniów szkół podstawowych formą spędzania wolnego czasu jest uprawianie sportu oraz korzystanie z komputera. Gimnazjaliści podobnie jak uczniowie szkoły ponadgimnazjalnej najczęściej deklarowali, że lubią spędzać wolny czas przed komputerem, wychodząc z przyjaciółmi oraz uprawiając sport.
4. Kontynuowanie działalności Punktu konsultacyjnego ds. przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie, w którym konsultacje prowadzić będą: specjalista terapii uzależnień, psycholog, specjalista z zakresu przeciwdziałania przemocy w rodzinie. W punkcie udzielana będzie pomoc osobom eksperymentującym z substancjami

psychoaktywnymi, ich rodzinom oraz osobom zawodowo zajmującym się przeciwdziałaniem uzależnieniom.

5. Edukowanie mieszkańców miasta w zakresie dostępnych miejsc pomocowych, szkodliwości substancji psychoaktywnych.
6. Prowadzenie działań edukacyjnych skierowanych do kierowców i kandydatów na kierowców, sprzedawców napojów alkoholowych.
7. Wspieranie działań służących pogłębianiu więzi w rodzinie, podnoszeniu umiejętności wychowawczych oraz społecznych rodziców, a także ich wiedzy na temat możliwości szukania pomocy w przypadku stwierdzenia kontaktu ich dzieci z substancjami psychoaktywnymi.
8. Wspieranie działań podnoszących kompetencje zawodowe osób pracujących w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom i zapobiegania przemocy.
9. Integrowanie instytucji i organizacji działających w obszarze przeciwdziałania uzależnieniom celem skutecznej realizacji zadań niniejszego programu.

IV. CELE PROGRAMU

Głównym celem realizacji programu jest ograniczenie społecznych i zdrowotnych skutków związanych z nadużywaniem napojów alkoholowych i zażywaniem innych środków psychoaktywnych. Wskazany cel realizowany będzie poprzez:

1. Podnoszenie poziomu wiedzy i świadomości mieszkańców Miasta Bielsk Podlaski w zakresie przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie, szkodliwości używania i nadużywania substancji psychoaktywnych.
2. Podejmowanie działań służących do zmiany struktury spożycia i wzorów używania napojów alkoholowych.
3. Integrowanie lokalnego środowiska w planowaniu i realizacji strategii walki z narkotykami na terenie Miasta Bielsk Podlaski.
4. Wspomaganie działalności instytucji, stowarzyszeń i osób fizycznych służącej rozwiązywaniu problemów uzależnień oraz przemocy w rodzinie.

**V. ZADANIA REALIZOWANE W RAMACH MIEJSKIEGO PROGRAMU PROFILAKTYKI I ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW
ALKOHOLOWYCH ORAZ PRZECIWDZIAŁANIA NARKOMANII**

Lp.	Działania	Wskaźniki	Kierunek działania określony w Narodowym Programie Zdrowia dotyczący Krajowego programu profilaktyki i rozwiązywania problemów alkoholowych	Kierunek działania określony w Narodowym Programie Zdrowia dotyczący Krajowego programu przeciwdziałania narkomanii
1.	Realizacja programów profilaktycznych, warsztatów w przedszkolach, szkołach oraz innych placówkach opiekuńczych, oświatowych, sportowych skierowanych do dzieci, młodzieży, osób dorosłych, w tym programów zalecanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego.	• liczba zrealizowanych programów profilaktycznych; • ilość przedszkoli, szkół i innych instytucji realizujących programy; • liczba dzieci, młodzieży, dorosłych biorących udział w programach;	• Profilaktyka uniwersalna • Promocja zdrowia	• Profilaktyka uniwersalna
2.	Realizacja programów, warsztatów, spotkań rozwijających kompetencje wychowawcze i profilaktyczne rodziców oraz osób pracujących z dziećmi i młodzieżą sprzyjających kształtowaniu postaw i zachowań prozdrowotnych dzieci i młodzieży.	• liczba zrealizowanych programów; • ilość instytucji realizujących programy; • liczba uczestników programów;	• Profilaktyka uniwersalna • Promocja zdrowia	• Profilaktyka uniwersalna

3.	Realizacja programów profilaktyki selektywnej i wskazującej, w szczególności zalecanych w ramach systemu rekomendacji programów profilaktycznych i promocji zdrowia psychicznego skierowanych do osób używających środków psychoaktywnych.	• liczba zrealizowanych programów ; • ilość instytucji realizujących programy; • liczba uczestników programów;	• Profilaktyka selektywna i wskazująca	• Profilaktyka selektywna i wskazująca
4.	Prowadzenie w środowisku młodzieży pozaszkolnej działań informacyjno-edukacyjnych skierowanych na rozwój społeczny i profilaktykę uzależnień.	• liczba młodzieży biorącej udział w działaniach (warsztatach, koncertach, szkoleniach, konferencjach, zajęciach sportowo-rekreacyjnych, artystycznych);	• Profilaktyka uniwersalna	• Profilaktyka uniwersalna, selektywna i wskazująca • Zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i Nowych Substancji Psychoaktywnych (działania informacyjne i edukacyjne)
5.	Włączenie się i przeprowadzenie społecznych i edukacyjnych kampanii przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy, takich jak; Postaw na rodzinę, Zachowaj Trzeźwy Umysł, Narkotyki? To mnie nie kręci!, Przeciw pijanym kierowcom.	• liczba przeprowadzonych kampanii społecznych;	• Promocja zdrowotna	• Profilaktyka uniwersalna • Zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych

				i Nowych Substancji Psychoaktywnych (działania informacyjne i edukacyjne)
6.	Promowanie abstynencji i zdrowego stylu życia poprzez: - realizację pozalekcyjnych zajęć sportowo-rekreacyjnych (w tym programu „Czas wolny ucznia to czas dla sportu”) oraz zagospodarowania czasu wolnego, w tym zakup sprzętu umożliwiającego prowadzenie zajęć sportowo-rekreacyjnych; - dofinansowanie różnych form wypoczynku letniego i zimowego; - organizację festynów, pikników; - dofinansowanie imprez promujących zdrowy styl życia, zawodów sportowych promujących trzeźwość; - organizację i finansowanie spektakli i koncertów teatralno-profilaktycznych adresowanych do dzieci i młodzieży z przedszkoli i szkół z Bielska Podlaskiego.	• liczba dzieci i młodzieży uczestniczących w pozalekcyjnych zajęciach sportowo-rekreacyjnych; • liczba dzieci i młodzieży korzystających z wypoczynku zimowego i letniego; • ilość zorganizowanych, dofinansowanych pikników, festynów, imprez; • liczba osób dorosłych, dzieci, młodzieży uczestniczących w imprezach, zawodach, koncertach, spektaklach; • ilość instytucji realizujących działania;	• Profilaktyka uniwersalna	• Profilaktyka uniwersalna
7.	Organizowanie i finansowanie szkoleń, seminariów, konferencji dla osób zawodowo i społecznie zajmujących się działaniami profilaktycznymi, terapeutycznymi działaniami służącymi	• liczba osób uczestniczących w szkoleniach, seminariach,	• Promocja zdrowia	• Rozwój kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu

	przeciwdziałaniu uzależnieniom, m.in. szkoleń z zakresu wczesnego rozpoznawania zagrożenia używania środków psychoaktywnych, kształtowania umiejętności podejmowania interwencji profilaktycznej, zlecania zadań z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i innych z zakresu uzależnień i przemocy (w tym szkoleń terapeutów odbywających się w ramach podnoszenia kwalifikacji zawodowych pracowników lecznictwa odwykowego pracujących w Bielsku Podlaskim).	konferencjach; • liczba szkoleń, konferencji, seminariów itp.;		przeciwdziałania narkomanii
8.	Prowadzenie i finansowanie działań edukacyjnych i szkoleniowych skierowanych do przedstawicieli organizacji pozarządowych, w tym z zakresu realizacji zadań publicznych.	• liczba szkoleń; • liczba odbiorców; • liczba organizacji uczestniczących w szkoleniach;	• Promocja zdrowia	• Rozwój kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii
9.	Wspieranie lub powierzanie zadań publicznych z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom organizacjom pozarządowym oraz innym podmiotom wymienionym w art. 3 ust. 3 ustawy o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie realizującym zadania na rzecz mieszkańców Miasta Bielsk Podlaski.	• liczba zleconych zadań; • liczba organizacji realizujących zadania; • liczba odbiorców;	• Profilaktyka uniwersalna, selektywna, • Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa	• Profilaktyka uniwersalna, selektywna, wskazująca • Zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i Nowych Substancji Psychoaktywnych (działania informacyjne i edukacyjne)

10.	Organizacja i dofinansowanie szkoleń podnoszących kwalifikacje realizatorów programu.	• liczba osób korzystających ze szkoleń;	• Promocja zdrowia	• Rozwój kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii
11.	Prowadzenie poradnictwa w Punkcie konsultacyjnym ds. przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie i w punkcie informacyjnym ds. przeciwdziałania uzależnieniom, w tym: - finansowanie wynagrodzenia psychologa, specjalisty terapii uzależnień, specjalisty ds. przeciwdziałania przemocy w rodzinie, - finansowanie wyposażenia, artykułów i materiałów niezbędnych do prowadzenia punktów, - finansowanie wynajmu pomieszczenia na działalność Punktu konsultacyjnego ds. przeciwdziałania uzależnieniom i przemocy w rodzinie.	• liczba osób korzystających z porad w punktach; • ilość udzielonych porad;	• Profilaktyka uniwersalna, selektywna, wskazująca • Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa	• Profilaktyka uniwersalna, selektywna, wskazująca • Zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i Nowych Substancji Psychoaktywnych (działania informacyjne i edukacyjne) • Redukcja szkód, rehabilitacja i reintegracja społeczna
12.	Zakup i dystrybucja materiałów edukacyjnych, informacyjnych, specjalistycznych o tematyce uzależnień i przemocy, dostępnych miejscach pomocy.	• ilość zakupionych, dystrybuowanych materiałów informacyjnych oraz literatury fachowej;	• Profilaktyka uniwersalna • Promocja zdrowia	• Profilaktyka uniwersalna • Zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających,

				substancji psychotropowych, środków zastępczych i Nowych Substancji Psychoaktywnych (działania informacyjne i edukacyjne)Rozwój kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii
13.	Wspieranie działań profilaktycznych i interwencyjnych realizowanych przez Komendę Powiatową Policji w Bielsku Podlaskim, Powiatową Stację Sanitarno- Epidemiologiczną w Bielsku Podlaskim.	• liczba realizowanych działań; • liczba odbiorców;	• Profilaktyka uniwersalna • Zadania regulacyjne i zapewnianie skutecznego egzekwowania przepisów	• Profilaktyka uniwersalna • Zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i Nowych Substancji Psychoaktywnych (działania informacyjne i edukacyjne)
14.	Monitorowanie problemu używania alkoholu i narkotyków oraz problematyki przemocy na terenie miasta Bielsk Podlaski, poprzez prowadzenie badań i analiz, zbieranie i analizę danych statystycznych.	• liczba przeprowadzonych badań, analiz, diagnoz;	• Diagnozowanie i badania zjawisk związanych z używaniem alkoholu	• Monitorowanie sytuacji epidemiologicznej w zakresie używania środków

				odurzających, substancji psychotropowych i nowych substancji psychoaktywnych oraz postaw społecznych i reakcji instytucjonalnych w obszarze ograniczania popytu i podaży narkotykowej
15.	Koordynowanie na poziomie Miasta działań podmiotów realizujących zadania w zakresie profilaktyki i terapii uzależnień oraz utworzenie i utrzymanie systemu informacji o realizowanych działaniach z zakresu przeciwdziałania uzależnieniom i zapobiegania przemocy oraz o podmiotach realizujących ww. zadania, w tym organizacja spotkań, narad, konferencji.	• liczba podmiotów realizujących działania; • liczba publikacji, wydawnictw, artykułów, ulotek (w tym w wersji elektronicznej) zawierających informacje o realizowanych działaniach; • liczba stron www zawierających informacje o realizowanych działaniach; • liczba spotkań, narad, konferencji;	• Promocja zdrowia	• Zadania na rzecz ograniczania stosowania środków odurzających, substancji psychotropowych, środków zastępczych i Nowych Substancji Psychoaktywnych (działania informacyjne i edukacyjne)
16.	Wspieranie bieżącej działalności placówek opiekuńczo-wychowawczych wsparcia dziennego typu: klubów dla dzieci i młodzieży, świetlic	• ilość świetlic i klubów środowiskowych, w których realizowany	• Profilaktyka uniwersalna, selektywna	• Profilaktyka uniwersalna, selektywna

	środowiskowych i socjoterapeutycznych poprzez: - dofinansowanie programów opiekuńczo-wychowawczych z dożywianiem dzieci w świetlicy i klubach środowiskowych, - dofinansowanie szkoleń podnoszących umiejętności i kwalifikacje zawodowe wychowawców i pracowników świetlic w zakresie pracy z dzieckiem ze środowiska osób uzależnionych, - dofinansowanie programów socjoterapeutycznych.	jest program opiekuńczo-wychowawczy; • ilość świetlic, w których realizowany jest program socjoterapeutyczny; • liczba uczestników zajęć;	• Promocja zdrowia	• Rozwój kadr uczestniczących w realizacji zadań z zakresu przeciwdziałania narkomanii
17.	Udzielanie wsparcia socjalnego przez Miejski Ośrodek Pomocy Społecznej w Bielsku Podlaskim osobom uzależnionym i rodzinom osób uzależnionych dotkniętym ubóstwem i wykluczeniem społecznym i integrowanie ich ze środowiskiem lokalnym z wykorzystaniem pracy socjalnej i kontraktu socjalnego zgodnie z ustawą o pomocy społecznej.	• liczba osób objętych wsparciem; • wartość w zł;	• Redukcja szkód, rehabilitacja (readaptacja, reintegracja) zdrowotna, społeczna i zawodowa	• Redukcja szkód, rehabilitacja i reintegracja społeczna
18.	Przeciwdziałanie zjawisku przemocy w rodzinie: - posiedzenia zespołu interdyscyplinarnego, tworzenie grup roboczych w celu rozwiązania problemów związanych z wystąpieniem przemocy w rodzinie, - dofinansowanie realizacji programów skierowanych do ofiar przemocy w rodzinie, - organizowanie i/lub dofinansowanie szkoleń i podnoszenia kwalifikacji dla służb i instytucji zajmujących się przeciwdziałaniem zjawisku przemocy w rodzinie, - udział w ogólnopolskich kampaniach.	• liczba posiedzeń zespołów i grup roboczych; • liczba udzielonych porad; • liczba uczestników; • ilość kampanii; • ilość szkoleń;	• Promocja zdrowia	-
19.	Wsparcie Poradni Terapii Uzależnienia od Alkoholu i Dziennego Oddziału Terapii Uzależnienia od Alkoholu w Bielsku Podlaskim w zakresie	• liczba wspartych programów, projektów; • liczba odbiorców;	• Profilaktyka wskazująca • Redukcja szkód,	• Rozwój kadr uczestniczących w realizacji zadań

	działalności profilaktycznej oraz leczenia osób uzależnionych i współuzależnionych.	• liczba przekazywanych materiałów;	rehabilitacja zdrowotna, społeczna i zawodowa	z zakresu przeciwdziałania narkomanii • Redukcja szkód, rehabilitacja i reintegracja społeczna
20.	Wspieranie działań realizowanych przez środowiska abstynenckie, w tym wynajem lokalu na potrzeby Klubu Abstynenta w Bielsku Podlaskim.	• wartość w zł; • ilość wspartych instytucji, organizacji; • ilość odbiorców;	• Redukcja szkód, rehabilitacja zdrowotna, społeczna i zawodowa	-
21.	Ograniczenie dostępności do napojów alkoholowych, w tym organizowanie i dofinansowanie szkoleń dla sprzedawców napojów alkoholowych.	• ilość realizowanych szkoleń; • ilość uczestników; • ilość kontroli przeprowadzonych w punktach sprzedaży napojów alkoholowych.	• Zadania regulacyjne i zapewnienie skutecznego egzekwowania przepisów	-

VI. ZADANIA I ZASADY FINANSOWANIA CZŁONKÓW MIEJSKIEJ KOMISJI ROZWIĄZYWANIA PROBLEMÓW ALKOHOLOWYCH

1. Do zadań Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych zgodnie z ustawą z dnia 26 października 1982 r. o wychowaniu w trzeźwości oraz ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie należą:
  - 1) Inicjowanie działań dotyczących realizacji niniejszego programu.
  - 2) Podejmowanie czynności zmierzających do orzeczenia o zastosowanie w stosunku do osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego, w tym:
    - a) motywowanie osób do podjęcia leczenia odwykowego,
    - b) udzielanie informacji o sposobach i miejscach uzyskania pomocy w rozwiązywaniu problemów alkoholowych,
    - c) kierowanie osób zgłoszonych do komisji na specjalistyczne badania diagnostyczne (diagnoza choroby),
    - d) kierowanie do sądu wniosków w sprawie orzeczenia o zastosowanie wobec osoby uzależnionej od alkoholu obowiązku poddania się leczeniu w zakładzie leczenia odwykowego,
    - e) udział w postępowaniu sądowym.
  - 3) Wydawanie opinii o zgodności z uchwałami Rady Miasta Bielsk Podlaski lokalizacji punktów sprzedaży alkoholu.
  - 4) Prowadzenie kontroli przestrzegania zasad i warunków korzystania z zezwoleń zgodnie z zapisami ustawy.
  - 5) Udział w pracach zespołu interdyscyplinarnego oraz grup roboczych w zakresie przeciwdziałania przemocy.
2. Członkom Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych przysługuje wynagrodzenie na podstawie umowy – zlecenia, za każde posiedzenie – pracę w komisji, które ustala się w wysokości:
  - Przewodniczący i Sekretarz Komisji – 250 zł (brutto);
  - pozostali członkowie Komisji – 200 zł (brutto).

VII. MONITOROWANIE PROBLEMÓW UZLEŻNIEŃ NA TERENIE MIASTA BIELSK PODLASKI

Monitoring i ewaluacja polegać będą na systematycznej ocenie realizowanych działań oraz modyfikacji kierunków działania w przypadku istotnych zmian społecznych, które mogą pojawić się poprzez zmianę regulacji prawnych, czy też narastanie poszczególnych dolegliwości społecznych. Analiza uzyskanych danych, stałe monitorowanie sytuacji w zakresie używania i eksperymentowania z alkoholem i narkotykami dostarczy podstaw do planowania dalszych działań profilaktycznych oraz przesłanek do oceny ich skuteczności i wyznaczenie priorytetów do dalszej pracy. Koordynowanie realizacji i monitorowanie programu prowadzone będzie przez Referat Oświaty i Kultury Urzędu Miasta Bielsk Podlaski. Monitorowanie odbywać się będzie poprzez:

- 1) analizę sprawozdań jednostek współpracujących, przeprowadzanie ankiet wśród młodzieży i wywiadów wśród dorosłych,
- 2) zbieranie i analizę danych statystycznych,
- 3) ewaluację realizowanych programów profilaktycznych i terapeutycznych,
- 4) ewaluację realizacji programu po jego zakończeniu,
- 5) analizę zebranych danych, opracowanie wniosków i priorytetów do dalszej pracy,
- 6) przeprowadzanie cyklicznych, co 3-4 lata społecznych badań na temat skali uzależnień w Bielsku Podlaskim.

VIII. TWORZENIE BAZY MATERIALNEJ, ORGANIZACYJNEJ I MERYTORYCZNEJ REALIZACJI PROGRAMU

1. Za koordynację i realizację programu odpowiada Referat Oświaty i Kultury Urzędu Miasta Bielsk Podlaski.
2. W realizacji programu mogą uczestniczyć osoby fizyczne i prawne, podmioty o których mowa w art. 3 ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie oraz jednostki zaliczane do sektora finansów publicznych, posiadające niezbędną wiedzę, doświadczenie i potencjał kadrowy w zakresie zagadnień objętych programem. Miasto Bielsk Podlaski wspiera działania tych podmiotów lub powierza im realizację zadań wynikających z niniejszego programu.
3. Realizacja zadań w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii dla Miasta Bielsk Podlaski finansowana będzie ze środków własnych miasta pochodzących w 100 % z opłat za korzystanie z zezwoleń na sprzedaż napojów alkoholowych. Dodatkowym źródłem

finansowania mogą być środki pozyskiwane zarówno przez Miasto Bielsk Podlaski, jak też innych realizatorów programu.

4. Dotacje na realizację zadań w ramach Miejskiego Programu Profilaktyki i Rozwiązywania Problemów Alkoholowych oraz Przeciwdziałania Narkomanii udzielane będą po przeprowadzeniu otwartego konkursu ofert oraz w trybie tzw. „małych grantów” zgodnie z ustawą o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie.
5. Pozostałe zadania finansowane będą po przeanalizowaniu kosztorysu i zakresu realizacji zadania w oparciu o przepisy ustawy – Prawo zamówień publicznych lub innych ustaw, które mają zastosowanie.
6. Zadania realizowane w ramach programu przez osoby fizyczne, finansowane będą zgodnie ze stawkami szczegółowymi, zapisanymi w rekomendacjach Państwowej Agencji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych. Wysokość ustalonej stawki jest zależna od poziomu kompetencji, wykształcenia i doświadczenia osoby realizującej zadanie – z uwzględnieniem posiadanych stopni i tytułów naukowych, specjalistycznego wykształcenia podyplomowego zgodnego z problematyką zajęć, odbytych staży i superwizji, posiadanych certyfikatów i licencji. Ustalenie stawki następuje z uwzględnieniem dostępności na rynku realizatorów o wymaganych do danego zadania specjalnościach, po przeprowadzeniu negocjacji cen. Istnieje możliwość stosowania stawek niższych, uzyskanych w wyniku negocjacji, niż zapisane w ww. rekomendacjach. Stawki przekraczające wartość średnią mogą być stosowane jedynie w szczególnych przypadkach.
7. W ramach tworzenia bazy materialnej i rzeczowej:
  - 1) sfinansowane zostaną dwa etaty osób prowadzących sprawy dotyczące profilaktyki uzależnień i przemocy w rodzinie (w tym prowadzenie punktu informacyjnego dla osób z problemem uzależnień i przemocy w rodzinie);
  - 2) sfinansowane zostaną wydatki rzeczowe związane z obsługą Miejskiej Komisji Rozwiązywania Problemów Alkoholowych, tj. opłata za usługi telefoniczne, pocztowe, zakup materiałów piśmiennych i biurowych, sprzętu biurowego, pozycji książkowych i filmowych, prenumerata czasopism z dziedziny uzależnień i przemocy w rodzinie, itp.